מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות לבתי ספר על־יסודיים ערביים
מועד הבחינה: קיץ תשס"ז, 2007
מספר השאלון: 014101

עברית
לבתי ספר ערביים

ספרות ג'

יחידת לימוד אחת

רק כהשלמה ל־5 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. <u>משך הבחינה</u>: שעה ורבע.

ב. <u>מבנה השאלון ומפתח ההערכה</u>: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	תנ"ך	—	(15×2)	— 30 נקודות
פרק שני	—	אגדות	—	(30×1)	— 30 נקודות
פרק שלישי	—	שירה	—	(40×1)	— <u>40 נקודות</u>

ג. <u>חומר עזר מותר בשימוש</u>: אין.

ד. <u>הוראות מיוחדות</u>: (1) אל תעתיק את השאלה; רשום את מספרה בלבד.
(2) שים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

<u>הערה</u>: בקטעים מהתנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב <u>במחברת הבחינה בלבד</u>, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב <u>כטיוטה</u> (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – תנ"ך (30 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שתי שאלות, לפי **הספר** שלמדת:
איוב (שאלות 1-3) או **יונה** (שאלות 4-6). **שים לב: יש לבחור את השאלות מספר אחד בלבד.**

אם למדת את ספר **איוב**, ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה — 15 נקודות).
מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו.

1. קרא **איוב**, פרק א', פסוקים י"ג-כ', וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריהם.

יג וַיְהִי הַיּוֹם וּבָנָיו וּבְנֹתָיו אֹכְלִים
יד וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר: וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמַר
טו הַבָּקָר הָיוּ חֹרְשׁוֹת וְהָאֲתֹנוֹת רֹעוֹת עַל־יְדֵיהֶם: וַתִּפֹּל שְׁבָא
וַתִּקָּחֵם וְאֶת־הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי־חָרֶב וְאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי
טז לְהַגִּיד לָךְ: עוֹד ׀ זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר אֵשׁ אֱלֹהִים נָפְלָה
מִן־הַשָּׁמַיִם וַתִּבְעַר בַּצֹּאן וּבַנְּעָרִים וַתְּאכְלֵם וְאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי
יז לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ: עוֹד ׀ זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר כַּשְׂדִּים שָׂמוּ ׀
שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיִּפְשְׁטוּ עַל־הַגְּמַלִּים וַיִּקָּחוּם וְאֶת־הַנְּעָרִים
יח הִכּוּ לְפִי־חָרֶב וְאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ: עַד זֶה מְדַבֵּר
וְזֶה בָּא וַיֹּאמֶר בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם
יט הַבְּכוֹר: וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוֹלָה בָּאָה ׀ מֵעֵבֶר הַמִּדְבָּר וַיִּגַּע בְּאַרְבַּע
פִּנּוֹת הַבַּיִת וַיִּפֹּל עַל־הַנְּעָרִים וַיָּמֻתוּ וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי
כ לְהַגִּיד לָךְ: וַיָּקָם אִיּוֹב וַיִּקְרַע אֶת־מְעִלּוֹ וַיָּגָז אֶת־רֹאשׁוֹ וַיִּפֹּל
אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ:

א. פָּרֵט בלשונך את ארבעת האסונות שבאו על איוב על פי סדר התרחשותם, לפי פסוקים אלה.
כיצד הביטוי "עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא" מעצים את תחושת האסון עד לשיאו?
(9 נקודות)

ב. קרא את פסוק כ'.
פָּרֵט את הפעולות שעשה איוב בעקבות הבשורות על האסונות, וכתוב מה פעולות אלה מבטאות. (6 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

2. קרא **איוב**, פרק ב', פסוקים ו'-ח', וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריהם.

ו וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הִנּוֹ בְיָדֶךָ אַךְ אֶת־נַפְשׁוֹ שְׁמֹר: ז וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן
וְעַד מֵאֵת פְּנֵי יְהוָה וַיַּךְ אֶת־אִיּוֹב בְּשְׁחִין רָע מִכַּף רַגְלוֹ עַד
קָדְקֳדוֹ: ח וַיִּקַּח־לוֹ חֶרֶשׁ לְהִתְגָּרֵד בּוֹ וְהוּא יֹשֵׁב בְּתוֹךְ־הָאֵפֶר:

א. קרא את פסוק ז'. במה שונה ניסיון זה מהניסיון הראשון שהתנסה בו איוב, ומהו האיסור שהטיל ה' על השטן במקרה זה? (10 נקודות)

ב. על פי פסוקים אלה, כיצד איוב מגיב על ניסיון זה? (5 נקודות)

3. ענה על שני הסעיפים א-ב.

א. קרא **איוב**, פרק א', פסוק כ"ב, וענה על השאלה שאחריו.

כב בְּכָל־זֹאת
לֹא־חָטָא אִיּוֹב וְלֹא־נָתַן תִּפְלָה לֵאלֹהִים:

בפסוק זה נאמר על איוב: "וְלֹא נָתַן תִּפְלָה לֵאלֹהִים".
פָּרֵשׁ אמירה זו, והסבר כיצד הפסוק כולו מעיד על צדיקותו של איוב ועל נאמנותו לאלוהים. (8 נקודות)

ב. קרא **איוב**, פרק ב', פסוק י', וענה על השאלה שאחריו.

י וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבָלוֹת תְּדַבֵּרִי גַּם אֶת־הַטּוֹב
נְקַבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת־הָרָע לֹא נְקַבֵּל בְּכָל־זֹאת לֹא־
חָטָא אִיּוֹב בִּשְׂפָתָיו:

הסבר כיצד אפשר להבין את המילה "בִּשְׂפָתָיו" בפסוק זה. (7 נקודות)

(שים לב: השאלות על ספר יונה בעמודים 4-6.)

/המשך בעמוד 4

אם למדת את ספר **יונה**, ענה על שתיים מהשאלות 4-6 (לכל שאלה — 15 נקודות).
מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו.

4. לפניך שני קטעים **I-II** מ**יונה**, פרק א'. קרא אותם, וענה על השאלה שאחריהם.

קטע I — פרק א', פסוקים ד'-ה'

ד וַיהוָה הֵטִיל רוּחַ־גְּדוֹלָה אֶל־הַיָּם וַיְהִי סַעַר־גָּדוֹל בַּיָּם
ה וְהָאֳנִיָּה חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר: וַיִּירְאוּ הַמַּלָּחִים וַיִּזְעֲקוּ אִישׁ אֶל־
אֱלֹהָיו וַיָּטִלוּ אֶת־הַכֵּלִים אֲשֶׁר בָּאֳנִיָּה אֶל־הַיָּם לְהָקֵל
מֵעֲלֵיהֶם וְיוֹנָה יָרַד אֶל־יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדַם:

קטע II — פרק א', פסוקים ט"ו-ט"ז

ט"ו וַיִּשְׂאוּ אֶת־יוֹנָה וַיְטִלֻהוּ אֶל־הַיָּם
ט"ז וַיַּעֲמֹד הַיָּם מִזַּעְפּוֹ: וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה אֶת־יהוה
וַיִּזְבְּחוּ־זֶבַח לַיהוה וַיִּדְּרוּ נְדָרִים:

בקטעים I- II אפשר להבחין אצל המלחים בשני סוגי יראה: יראה פיזית ויראה רוחנית.
הסבר כל אחד מסוגי היראה האלה. בסס את דבריך על שני הקטעים I-II.

/המשך בעמוד 5/

5. ענה על שני הסעיפים א-ב.

א. קרא **יונה**, פרק ג', פסוקים ד'-ח', וענה על השאלה שאחריהם.

ד וַיָּחֶל יוֹנָה לָבוֹא בָּעִיר מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר
עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וְנִינְוֵה נֶהְפָּכַת: ה וַיַּאֲמִינוּ אַנְשֵׁי נִינְוֵה בֵּאלֹהִים
וַיִּקְרְאוּ־צוֹם וַיִּלְבְּשׁוּ שַׂקִּים מִגְּדוֹלָם וְעַד־קְטַנָּם: ו וַיִּגַּע הַדָּבָר
אֶל־מֶלֶךְ נִינְוֵה וַיָּקָם מִכִּסְאוֹ וַיַּעֲבֵר אַדַּרְתּוֹ מֵעָלָיו וַיְכַס שָׂק
וַיֵּשֶׁב עַל־הָאֵפֶר: ז וַיְזַעֵק וַיֹּאמֶר בְּנִינְוֵה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וּגְדֹלָיו
לֵאמֹר הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה הַבָּקָר וְהַצֹּאן אַל־יִטְעֲמוּ מְאוּמָה אַל־
יִרְעוּ וּמַיִם אַל־יִשְׁתּוּ: ח וְיִתְכַּסּוּ שַׂקִּים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וְיִקְרְאוּ
אֶל־אֱלֹהִים בְּחָזְקָה וְיָשֻׁבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמִן־הֶחָמָס אֲשֶׁר
בְּכַפֵּיהֶם:

מה הייתה הקריאה של יונה לתושבי נִינְוֵה, וכיצד הגיבו תושבי נינוה ומלכם על קריאה זו?
(6 נקודות)

ב. קרא **יונה**, פרק ג', פסוק י' - פרק ד', פסוק ב'.

י וַיַּרְא הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֵׂיהֶם כִּי־שָׁבוּ מִדַּרְכָּם הָרָעָה
וַיִּנָּחֶם הָאֱלֹהִים עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת־לָהֶם וְלֹא
עָשָׂה: א וַיֵּרַע אֶל־יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיִּחַר לוֹ: ב וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה
וַיֹּאמַר אָנָּה יְהוָה הֲלוֹא־זֶה דְבָרִי עַד־הֱיוֹתִי עַל־אַדְמָתִי עַל־כֵּן
קִדַּמְתִּי לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה כִּי יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה אֵל־חַנּוּן וְרַחוּם
אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְנִחָם עַל־הָרָעָה:

ה' סולח לאנשי נינוה.
תאר את התגובה של יונה על מעשה זה של ה', וכתוב כיצד אפשר להסביר תגובה זו.
(9 נקודות)

/המשך בעמוד 6/

6. לפניך ארבעה פסוקים I-IV מספר **יונה**. קרא אותם, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריהם.

I פרק ב', פסוק א'

א וַיְמַן ה' דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ
אֶת־יוֹנָה וַיְהִי יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת׃

II פרק ד', פסוק ו'

ו וַיְמַן ה' אֱלֹהִים קִיקָיוֹן וַיַּעַל מֵעַל לְיוֹנָה לִהְיוֹת צֵל עַל־רֹאשׁוֹ לְהַצִּיל
לוֹ מֵרָעָתוֹ וַיִּשְׂמַח יוֹנָה עַל־הַקִּיקָיוֹן שִׂמְחָה גְּדוֹלָה׃

III פרק ד', פסוק ז'

ז וַיְמַן
הָאֱלֹהִים תוֹלַעַת בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר לַמָּחֳרָת וַתַּךְ אֶת־הַקִּיקָיוֹן
וַיִּיבָשׁ׃

IV פרק ד', פסוק ח'

ח וַיְהִי כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ וַיְמַן אֱלֹהִים רוּחַ קָדִים חֲרִישִׁית
וַתַּךְ הַשֶּׁמֶשׁ עַל־רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלָּף וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ לָמוּת
וַיֹּאמֶר טוֹב מוֹתִי מֵחַיָּי׃

א. למילה "וַיְמַן", החוזרת ארבע פעמים בפסוקים אלה, יש אותה משמעות.
מהי משמעות זו? הסבר מדוע מילה זו חוזרת כמה פעמים בסיפור על יונה.
(7 נקודות)

ב. קרא **יונה**, פרק ב', פסוק א' (מספר I למעלה).
האם הפסוק מדבר על הצלת יונה או על פגיעה בו? הסבר את דבריך, על פי ספר יונה כולו.
(8 נקודות)

/המשך בעמוד 7/

פרק שני – אגדות (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 7-8.

בשאלה שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב (לכל סעיף — 15 נקודות).

7. שלמה ושלושת האחים / חיים נחמן ביאליק

א. שלמה המלך היה ידוע בחכמתו הרבה.

הָבֵא מהסיפור שתי דוגמאות לחכמתו של שלמה, והסבר כל אחת מהן.

ב. שלמה המלך פונה אל שלושת האחים ואומר להם:

"איש איש מכם יבחר לו כטוב בעיניו אחת מן השתיים..."

בין אילו שני דברים היו האחים צריכים לבחור?

הַרְאֵה כיצד בחירתם קבעה את גורלם, והסבר את הלקח שאפשר ללמוד מכך.

8. משפט הירושה / חיים נחמן ביאליק

א. הסבר כיצד באה לידי ביטוי חכמתו של שלמה במשפט שנערך בין העלם לעבד על זכות הירושה. הָבֵא מהסיפור דוגמאות לדבריך.

ב. בחר באחת משתי הדמויות, העלם **או** העבד, והַרְאֵה כיצד האופי של הדמות שבחרת בא לידי ביטוי בסיפור. הָבֵא מהסיפור דוגמאות לדבריך.

/המשך בעמוד 8/

פרק שלישי – שירה (40 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 9-10.

9. קרא את השיר שלפניך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריו.

כְּכָלוֹת יֵינִי / ר' שלמה אבן גבירול

(1) כְּכָלוֹת יֵינִי תֵּרֵד עֵינִי
פַּלְגֵי מַיִם, פַּלְגֵי מָיִם.

(2) שִׁבְעִים הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים
וַיַּכְחִידוּם תִּשְׁעִים עָרִים,
שָׁבְתוּ שִׁירִים כִּי פִי שָׁרִים
מָלֵא מַיִם, מָלֵא מָיִם.

(3) לֶחֶם לָאוֹכֵל אֵיךְ יִטְעָם
אוֹ אֵיךְ מַאֲכָל אֶל חֵךְ יִנְעָם
עֵת בְּגִבְיעִים לִפְנֵי הָעָם
יֵתַּן מַיִם, יֵתַּן מָיִם.

(4) מֵי יַם סוּף בֶּן־עַמָּם הוֹבִישׁ
וְיאוֹרֵי מִצְרַיִם הִבְאִישׁ
אָבֵן פִּי זֶה מִשֶּׁה הָאִישׁ
יַזֵּל מַיִם, יַזֵּל מָיִם.

(5) הִנְנִי רֵעַ לַצְּפַרְדֵּעַ
עִמּוֹ אֶזְעַק וַאֲשַׁוְּעַ
כִּי כָמֹהוּ פִּי יוֹדֵעַ
שִׁיר הַמַּיִם, שִׁיר הַמָּיִם.

(6) נָזִיר יִהְיֶה לִפְנֵי מוֹתוֹ
כִּבְנֵי רֵכָב תִּהְיֶה דָתוֹ
יִהְיוּ בָנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ
שֹׁאֲבֵי מַיִם, שֹׁאֲבֵי מָיִם.

ענה על שלושת הסעיפים א-ג (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

א. הצג את התלונה של הדובר־השר, והסבר את ההגזמה המתלווה לתלונה זו.
הָבֵא מהשיר דוגמה אחת לדבריך, והסבר אותה. (15 נקודות)

ב. הבא מהבית האחרון של השיר שני דברים שהדובר־השר "מאחל" למארחו.
הסבר כל אחד מהם. (15 נקודות)

ג. הסוג הספרותי של שיר זה הוא "שיר יין".
הסבר את הסוג הספרותי הזה, והבא לו שלוש דוגמאות מהשיר. (10 נקודות)

/המשך בעמוד 9/

10. קרא את השיר שלפניך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריו.

הִתְקַבְּצוּ, כִּי הַזְּמָן תָּמִים / שמואל הנגיד

הִתְקַבְּצוּ, כִּי הַזְּמָן תָּמִים / עַתָּה כְּקַו לֵילוֹת כְּקַו יָמִים,
וּרְאוּ פְּנֵי אֶרֶץ אֲשֶׁר לָבְשָׁה / סוּתֵי בְּנוֹת מֶלֶךְ מְרָקָמִים,
וּשְׁתוּ דְּמֵי עֵנָב עֲלֵי וֶרֶד / צִצָּיו כְּשָׁנִי אוֹ כְּמוֹ דָמִים,
וּרְאוּ פְּנֵי עָלָיו אֲשֶׁר צָמְחוּ / יַחְדָּו מְחֻבָּרִים וּמַתְאִימִים –
כְּפְנֵי יְפַת תֹּאַר מְבֻשָּׂמִים / דְּבְקוּ אֱלֵי פָּנִים מְאָדָּמִים.

ענה על שלושת הסעיפים א-ג (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

א. הדובר־השר מזמין את אורחיו למשתה במקום מסוים ובזמן מסוים.
ציין את הזמן והמקום של המשתה, והסבר מדוע הוא מזמין דווקא בזמן זה.
בסס את דבריך על השיר. (15 נקודות)

ב. הצבע האדום בולט מאוד בשיר.
הבא מהשיר שלוש דוגמאות להוכחת אמירה זו, והסבר במה הצבע האדום תורם להבנת השיר. (15 נקודות)

ג. הסוג הספרותי של שיר זה הוא "שיר יין".
הסבר את הסוג הספרותי הזה, והבא לו שלוש דוגמאות מהשיר. (10 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך